

Rigsombudsmanden i Grønland

Nuuk, 21. september 2023

Orientering nr. 14/ 2023

Grundstødning giver anledning til at se på reglerne for krydstogsturisme

Mandag den 11. september 2023 modtog Arktisk Kommando (AKO) en meddelelse om, at et krydstogtsskib med 206 passagerer og besætningsmedlemmer var grundstødt i Alpefjord i Nordøstgrønland, og at skibet ikke umiddelbart var i stand til at komme fri ved egen hjælp. På dette tidspunkt var AKO's nærmeste enhed 1.300 sømil fra stedet, hvilket betød, at det var næsten fire dages sejlads fra det grundstødte skib. Overflyvninger og inspektion af fartøjet i dagene efter grundstødningen viste, at der ikke var sket miljøforurening, ligesom det blev konstateret, at der var andre skibe i nærheden, hvis situationen skulle eskalere.

Onsdag den 13. september ankom Naturinstituttets forskningsskib Tajajok til det grundstødte skib og kunne torsdag den 14. september trække det grundstødte krydstogtsskib fri.

Grundstødningen har ført til, at Naalakkersuisut nu vil se på reglerne for sejlads i Grønland. Naalakkersuisoq for Landbrug, Selvforsyning, Energi og Miljø, Kalistat Lund (IA) mener, at det er for nemt for operatørerne at definere sig som ekspeditionsskib og udtaler til nyhedsmediet Sermitsiaq.AG, den 14. september 2023: *"Jeg er også dybt bekymret for, at vi kommer til at opleve flere af disse grundstødninger, hvis vi fortsætter med de lempelige regler for, hvem der får tilladelse til at sejle rundt i nationalparken og andre områder, hvor den traditionelle fangst og fiskeri foregår"*. I lighed med Naalakkersuisoq for udenrigsanliggender, Vivian Motzfeldt, ser Kalistat Lund behov for at gennemføre stramminger på lovkrav og regler for krydstogtsskibes tilstedeværelse i grønlandske farvande og fjorde.

Departementet for Landbrug, Selvforsyning, Energi og Miljø i Grønlands Selvstyre meddelte i en pressemeddelelse den 15. september 2023, at departementet har været velorienteret og i god dialog om sagen både med Arktisk Kommando, Grønlands Politi og Kommuneqarfik Sermersooqs beredskab. Denne dialog og kontakt har ifølge departementet været altafgørende for at kunne træffe de rette forebyggende foranstaltninger og forberede eventuelle tiltag, der har kunnet afværge en potentiel forværring af situationen.

Departementet for Landbrug, Selvforsyning, Energi og Miljø vil på baggrund af nærværende sag indkalde til en opsamling og evaluering af mulige tiltag og regulativer, der i fremtiden kan højne sikkerheden for landets krydstogtturisme. Det gælder både beredskabsorienterede tiltag, tiltag vedrørende navigation i grønlandsk farvand og tiltag vedrørende adgang til Nationalparken i Nord- og Østgrønland såvel som i andre øde egne af landet. Indkaldelsen vil gælde både rigsmyndigheder og Naalakkersuisuts egne departementer.

Ny aftale skal lette regler for tilkaldt arbejdskraft i sundhedsvæsenet

Onsdag den 6. september 2023 underskrevet Naalakkersuisoq for Sociale Anliggender, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender, Jess Svane (S), og Udlændinge- og Integrationsminister Kaare Dybvad Bek (S) en revideret fasttrack-aftale, der skal erstatte den tidligere fra den 11. februar 2021. Den nye aftale muliggør en hurtig og smidig sagsbehandling for sundhedsfagligt uddannede personer, der søger arbejds- og opholdstilladelse i Grønland. Naalakkersuisoq for Sundhed, Mimi Karlsen (IA), som også var til stede, udtaler: *"Jeg er taknemmelig for, at vi er nået her til og jeg er fortrøstningsfuld over arbejdet med at skaffe mere personale til sundhedsvæsenet med denne aftale. Nu har vi mulighed for selv at administrere processen"*.

Med den nye aftale er det ikke længere påkrævet, at sundhedspersonerne først opnår dansk autorisation. De grønlandske myndigheder kan fremover varetage kontrol og autorisation af sundhedspersoner fra lande uden for Norden og aftalen sikre ligeledes, at visse sprogkrav til danskundskaber lempes.

Ny strategi for forebyggelse af selvmord 2023-2028

På verdensdagen for selvmordsforebyggelse, den 10. september 2023, udgav Naalakkersuisut en ny strategi for selvmordsforebyggelse, kaldet *"Qamani"*.

Strategien er bl.a. blevet til i et tæt samarbejde mellem Naalakkersuisut og børnerettighedsorganisationen (MIO). MIO indhentede i 2022 unges anbefalinger til forebyggelse af selvmord. Naalakkersuisut har taget disse anbefalinger til sig og indarbejdet dem i den nye strategi.

I gennemsnit er der 45 selvmord årligt i Grønland.

Strategien skal bidrage til at styrke rammerne og give redskaber til, at alle berørte instanser, herunder selvstyret, kommunerne, politiet og borgerne kan være med til at skabe en forandring for derigennem at forebygge selvmord. Konkret indeholder strategien fire indsatsområder; henvendelsesmuligheder, borgerinddragelse, tryghed og trivsel i skoler og på ungdomsuddannelser samt aftabuivering.

Første borgermøde i spiraludredningen er afholdt i Nuuk

Den 7. september 2023 afholdte forskergruppen til spiralsagsudredningen deres første borgermøde. Forskerholdet, der frem til 2025 skal undersøge spiralsagen, præsenterede deres foreløbige arbejdsplan, i forhold til interviews, rejseplaner, materialeindsamling og analysearbejde. Der var god tilslutning til mødet, og der var mange spørgsmål og kommentarer til udredningens tilblivelse og format.

Naja Lyberth, der var den første til at dele sin historie om at få spiral uden samtykke, var også mødt op til borgermødet. Til nyhedsmediet KNR udtrykte hun glæde over, at så mange var dukket op, men var ærgerlig over, at de kvinder, der har været berørt af sagen, ikke har været inddraget i udarbejdelsen af kommissoriet.

Sara Olsvig, der er formand for ICC international, efterlyste et større fokus på menneskerettigheder i den uvildige undersøgelse af spiralsagen. Sara Olsvig mener samtidig, at forskerholdet, ud over at afdække sagen, også skal informere om kvindernes rettigheder.

Sammen med Grønlands Råd for menneskerettigheder og børnetalsmanden, har ICC lavet et fælles debatindlæg, hvor de efterlyser mere fokus på de kollektive rettigheder.

Det næste borgermøde vil foregå i Odense den 27. september 2023, hvor Naalakkersuisoq Mimi Karlsen forventer at deltage.

Grønland vil satse på CO² -lagring

Naalakkersuisut udsendte den 8. september 2023 en pressemeddelelse om, at Naalakkersuisut har godkendt en strategi for lagring af CO² i undergrunden.

Det betyder, at Grønland nu aktivt skal arbejde for at finde potentialer for nedpumpning af CO² - i hvert fald i første omgang som et pilotprojekt, hvor en test-station til nedpumpning af CO² bygges og afprøves. De tre steder, som først undersøges for deres geologiske potentiale er i følgende tre områder; Disko Vest området, Fiskefjord/Nuuk området og Sydgrønland.

CO²-lagringsprojektet er et led i Naalakkersuisuts bestræbelser på at bidrage til løsninger på klimakrisen og samtidigt skabe lokal erhvervsudvikling og lokale arbejdspladser, oplyser Naalakkersuisoq for finanser, ligestilling, råstoffer og justitsområdet, Naaja H. Nathanielsen.

Grønlandske studerende i Danmark oplever diskrimination

Institut for Menneskerettigheder udgav den 15. september 2023 en rapport, der viser, at to ud af tre grønlandske studerende oplever at blive mødt med fordomme i danske studiemiljøer.

Foreningen for grønlandske studerende i Danmark, Avalak, genkender billedet, som rapporten fremstiller. Næstforperson i Avalak København, Michael Bro, forklarer til KNR den 19. september, at de danske uddannelsesinstitutioner burde introducere grønlandske studerende til, hvor de kan få hjælp og rådgivning, hvis de udsættes for diskrimination. Ifølge studenterforeningen burde uddannelsesinstitutionerne ligeledes kunne tilbyde rådgivning på grønlandsk.